

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว
โครงการชลประทานสระบุรี

จิตรลดา จำปา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2567

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว
โครงการชลประทานสระบุรี

จิตรลดา จำปา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2567

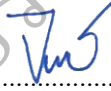
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติการค้นคว้าอิสระเรื่อง การมีส่วนร่วมใน
การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี
เสนอโดย นางสาวจิตรลดา จำปา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์)
วันที่ 22 เดือน มกราคม พ.ศ. 2568

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณนัง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสีตา เกิดผล ประสพศักดิ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง)

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์
ชื่อนักศึกษา	จิตรลดา จำปา
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี และเพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 105 คน และประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 110 คน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดและวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นเจ้าของ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการติดตามผล อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการเสนอแนะ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และ 2. แนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว ได้แก่ (1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน เสนอแนะ และติดตามผล (2) พัฒนาและเพิ่มช่องทางการสื่อสาร เพื่อให้เกษตรกรสามารถแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลได้สะดวกขึ้น (3) จัดอบรมและให้ความรู้ เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน (4) สนับสนุนการสร้างความเป็นเจ้าของพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีความรับผิดชอบและดูแลรักษาทรัพยากรน้ำร่วมกัน และ (5) ติดตามและปรับปรุงแผนงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายท่านที่จะได้กล่าวถึงไว้ ณ ที่นี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ ที่ปรึกษาหลัก และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์ ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณธำ ประธานسوب และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง กรรมการสอบที่ได้กรุณาแนะนำให้คำปรึกษาและเอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องด้วยดี ทำให้การค้นคว้าอิสระมีความสมบูรณ์ถูกต้องจึงขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ พร้อมด้วยเจ้าของตำรา เอกสารงานวิจัยที่ได้ศึกษาค้นคว้าและได้นำมาอ้างอิง ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการชลประทานสระบุรี ที่ให้ข้อมูลในการค้นคว้าและขั้นตอนการดำเนินการพร้อมสนับสนุน ให้การช่วยเหลือในการประสานงานเป็นอย่างดี จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ขออุทิศความดีให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีจังหวัดลพบุรี

จิตรลดา จำปา

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
 บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	 6
ข้อมูลทั่วไปของโครงการชลประทานสระบุรี.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	12
แนวคิดการบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
 บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	 22
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	22
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	23
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
 บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 29
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
การวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของ กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี.....	35

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	41
สรุปผลการวิจัย.....	41
อภิปรายผล.....	44
ข้อเสนอแนะ.....	46
บรรณานุกรม.....	48
ภาคผนวก.....	51
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา.....	52
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือวิจัย.....	54
ภาคผนวก ค ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC).....	58
ภาคผนวก ง ตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม.....	65
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	69
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ SPSS.....	76
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	82

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงจำนวนและคำร้อยละของประชากร.....	29
ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรีใน ภาพรวม.....	30
ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ด้านการคิดและวางแผน.....	31
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ด้านการเสนอแนะ.....	32
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ด้านการติดตามผล.....	33
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่.....	34

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพ 2 แผนที่โครงการชลประทานสระบุรี.....	10

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

“น้ำ” เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมวลมนุษย์ จนมีคำกล่าวว่า “น้ำคือชีวิต” ในปัจจุบัน อัตราความต้องการใช้น้ำของทุกภาคส่วนที่เพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็วในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอุปโภคบริโภค ซึ่งเพิ่มขึ้นตามอัตราเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวของเมืองและความต้องการอาหารเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งปริมาณน้ำที่จำเป็นต่อการรักษาระบบนิเวศและสัตว์น้ำ ปริมาณน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดถ้าไม่มีการบริหารจัดการควบคุมการใช้น้ำให้ดี จะส่งผลทำให้เกิดสภาวะขาดแคลนน้ำได้ (คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน, 2552)

โครงการชลประทานสระบุรีหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนการใช้น้ำชลประทานเป็นศูนย์กลางในการวางแผน วิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการชลประทานในระดับไร่นา มีการสำรวจพื้นที่เพาะปลูกและกิจกรรมทางการเกษตรในเขตชลประทานเพื่อใช้เป็นสถิติข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำ จังหวัด และโครงการ แบบรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน ทั้งช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง และปรับแผนการส่งน้ำในแต่ละฤดูได้อย่างรวดเร็วถูกต้องสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนโดยผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวเพราะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลางอยู่ในพื้นที่ดูแลของโครงการชลประทานสระบุรี และในปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวของโครงการชลประทานสระบุรี มีการทำเกษตรกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้ความต้องการน้ำนั้นเพิ่มตามไปด้วย (อ้างอิงจากข้อมูลของแผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทาน จากอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 412 แห่ง ในช่วงฤดูแล้ง ปี 2564/65 เทียบกับ ปี 65/66) โดยมีพื้นที่ทำเกษตรกรรมทั้งหมด 1,512 ไร่ในโครงการฯ มีสมาชิกภายในกลุ่มจำนวน 105 คน เป็นพื้นที่ทางการเกษตรมาเป็นระยะเวลานาน มีการทำนาปีละ 3 ครั้ง ไม่รวมเกษตรกรรมอย่างอื่นยกตัวอย่าง เช่น อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลังและอื่นๆ ทำให้เกษตรกรภายในกลุ่มมีความต้องการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้น จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าบางกลุ่มผู้ใช้น้ำยังคงประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการภายในกลุ่ม จึงได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการน้ำในทุกขั้นตอนของการดำเนินการอย่างจริงจัง ส่งผลให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคนภายในกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ เพื่อให้ น้ำมีความเพียงพอต่อการใช้อย่างด้านเกษตรกรรม (กรมชลประทาน, 2566)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยนั้นมีความสนใจในการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกรผู้ใช้น้ำโครงการชลประทานสระบุรี: กรณีศึกษากลุ่ม

เกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อจะได้นำผลข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวต่อไป

คำถามการวิจัย

1. กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวของโครงการชลประทานสระบุรีมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างไร
2. แนวทางการมีส่วนร่วมกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวของโครงการชลประทานสระบุรีมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี
2. เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ โคเฮน,และอัฟฮอฟ (Cohen, & Uphoff, 1981, p.6) และ คู่มือการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ การสร้างการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้ใช้น้ำ โครงการชลประทานสระบุรี (คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน, 2552) จนได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ทำศึกษา ค้นคว้า เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัย โดยให้ครอบคลุมเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชากรที่ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี โดยมีสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มจำนวน 105 คน (บัญชีรายชื่อองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน ที่ขึ้นทะเบียนหรือขึ้นบัญชีโดยกรมชลประทาน ข้อมูล ณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว จำนวน 1 คน คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว จำนวน 4 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว ที่ใช้น้ำจากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว สังกัดของโครงการชลประทานสระบุรี จังหวัดสระบุรี โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 1,512 ไร่

4. ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2567 ถึง พฤษภาคม พ.ศ.2567 รวมเป็นระยะเวลา 5 เดือน

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี
3. สามารถนำเอาผลของการศึกษาเป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรผู้ใช้น้ำที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการชลประทานสระบุรี และเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการดำเนินงานต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลการดำเนินงานของภาครัฐในการบริหารจัดการน้ำร่วมเสนอความคิดเห็นกำหนดทิศทาง และร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในการดำเนินการบริหารจัดการน้ำของภาครัฐ เป็นกระบวนการสานสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและประชาชน เพื่อแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุดทุกฝ่ายมีการยอมรับและส่งผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุดในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

2. **โครงการชลประทาน** หมายถึง กิจกรรมชลประทานที่จัดสร้างขึ้น โดยประกอบด้วยงานด้านต่างๆ ตลอดจนพื้นที่ทั้งหมดที่มีโอกาสได้รับน้ำ เพื่อทำการเพาะปลูก

3. **การจัดการน้ำชลประทาน** หมายถึง การบริหารทรัพยากรน้ำชลประทานที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมายที่ได้ศึกษากำหนดไว้ และทำให้การบริหารโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. **การใช้น้ำชลประทาน** หมายถึง การที่สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานนำน้ำไปใช้ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเพาะปลูกพืช อุปโภค-บริโภค ใช้เลี้ยงสัตว์ หรือใช้เพื่อด้านอื่นๆ

5. **กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน** หมายถึง เกษตรกรหรือสมาชิกผู้ใช้น้ำที่ได้รับประโยชน์จากทางน้ำชลประทาน 1 ท่อส่งน้ำ หรือมากกว่านั้น รวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อจัดสรรแบ่งปันน้ำชลประทานร่วมมือในด้านการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานส่งน้ำได้ดีตลอดเวลา โครงสร้างองค์กรประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่ม 1 คน (มีผู้ช่วยได้ตามความจำเป็น) และ สมาชิกของกลุ่ม

6. **การมีส่วนร่วมในการคิดและการวางแผน** หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดหรือการสร้างความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นการให้ความคิดเห็น แนวคิด หรือแม้แต่ว่าความรู้เพิ่มเติมในเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมในการคิดมักเกี่ยวข้องกับการทำงานทีมหรือกลุ่มที่มีการแบ่งปันความคิดเห็นและแนวคิดเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดีขึ้นหรือการเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการตัดสินใจที่มีผลดีต่อกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

7. **การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ** หมายถึง การให้ความคิดเห็น คำแนะนำ หรือคำแนะนำในเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยทั่วไปแล้วการเสนอแนะมักจะเกี่ยวข้องกับการให้คำแนะนำทางวิชาการ การวางแผนงาน การแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาแนวคิดใหม่โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ หรือข้อมูลที่มีอยู่

8. **การมีส่วนร่วมในการติดตามผล** หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการมีบทบาทในกระบวนการติดตามผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยทั่วไปมักเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการประเมินความสำเร็จของกิจกรรมที่ดำเนินการ

9. **การมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของพื้นที่** หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การบริหารจัดการ หรือการดูแลพื้นที่ใด ๆ โดยอาจเป็นเจ้าของจริงของพื้นที่นั้น หรือมีส่วนร่วมในการจัดการหรือดูแลร่วมกับผู้อื่นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับพื้นที่นั้นตามมาตรฐานที่ต้องการซึ่งมีลักษณะที่หลากหลายตามบทบาทและบริบทต่าง ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัย โดยศึกษาตามแนวคิดต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของโครงการชลประทานสระบุรี
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. แนวคิดการบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลทั่วไปของโครงการชลประทานสระบุรี

1. ความเป็นมาของโครงการ

ประวัติสำนักงานชลประทานที่ 10 ในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือพระบาทสมเด็จพระปิยมหาราชทรงมีพระราชดำริให้ก่อสร้างโครงการชลประทานป่าสักใต้แต่ได้เริ่มดำเนินการในต้นรัชสมัยสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และในปีพุทธศักราช 2467 จึงมี "เขื่อนพระราม 6" เกิดขึ้นในแม่น้ำป่าสัก ท้องที่ ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเขื่อนทดน้ำแห่งแรกของประเทศไทยในปีพุทธศักราช 2495 รัฐบาลให้ดำเนินการก่อสร้างโครงการชลประทาน "เจ้าพระยาใหญ่" โดยมีเขื่อนเจ้าพระยาขึ้นแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดชัยนาทซึ่งก่อสร้างเสร็จในปีพุทธศักราช 2551 แล้วชุดคลองชัยนาท-ป่าสัก เริ่มจากเหนือเขื่อนเจ้าพระยาที่อำเภอมนรม จังหวัดชัยนาท และปลายคลองเชื่อมกับแม่น้ำป่าสักบริเวณเหนือเขื่อนพระรามหกและชุดคลองชัยนาท-อยุธยา มีปากคลองเริ่มจากบริเวณเหนือเขื่อนเจ้าพระยาเช่นกัน ส่วนปลายคลองสิ้นสุดที่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยโครงการดังกล่าวแล้วเสร็จสมบูรณ์ในปีพุทธศักราช 2507 ครั้นในปีพุทธศักราช 2551 สำนักงานชลประทานที่ 10 ได้รับความเห็นชอบจากกรมชลประทาน ให้ทำการก่อสร้างที่ทำการขึ้นที่ ตำบลเขาพระงามอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี แล้วเปลี่ยนเป็น "สำนักชลประทานที่ 8" ในปีพุทธศักราช 2483 ต่อมาปีพุทธศักราช 2545 กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 25 สำนักกับอีก 6 กอง

ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวงให้มีเป้าหมายที่ชัดเจน และลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานโดยการจัดให้ส่วนราชการที่ปฏิบัติงานสัมพันธ์กันรวมกันไว้เป็นกลุ่มงานเดียวกันอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการปรับระบบการทำงานในรูปกลุ่มภารกิจ เพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่มีความเกี่ยวข้องให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้มีการเปลี่ยนชื่อจากสำนักชลประทานที่ 8 เป็น "สำนักชลประทานที่ 10" และเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2557 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557 ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกรมชลประทาน เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้นและเหมาะสมกับสภาพของงานที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะทำให้การปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีการเปลี่ยนชื่อจากสำนักชลประทานที่ 10 เป็น "สำนักงานชลประทานที่ 10" ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2557 มีอำนาจหน้าที่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้ (สำนักชลประทานที่ 10)

1. ดำเนินการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรกรรม การสาธารณสุข โภค การอุตสาหกรรม การคมนาคมทางน้ำ การพลังงาน และการรักษาระบบนิเวศน์
2. ควบคุมและดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการอื่นตามพื้นที่ลุ่มน้ำที่กรมมอบหมาย
3. วางแผน ควบคุม และประเมินผลการบริหารจัดการน้ำ
4. ดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซม และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับชลประทานและดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยของเขื่อนและอาคารประกอบ
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และพัฒนาเสริมสร้างองค์ผู้ใช้น้ำชลประทานให้มีความเข้มแข็งดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันความเสียหายอันเนื่องมาจากน้ำ
6. ศึกษา จัดทำรายงานเบื้องต้น สำรวจและออกแบบโครงการชลประทานโครงการอันตามพื้นที่ลุ่มน้ำตามที่กรมมอบหมาย
7. ควบคุมการกำกับดูแลการให้ที่ราชพัสดุในส่วนที่กรมรับผิดชอบ ทางน้ำชลประทาน และการบริหารสินทรัพย์ของกรม
8. บูรณาการแผนงานและยุทธศาสตร์ร่วมกับจังหวัด และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
9. ให้คำปรึกษาในการบำรุงรักษาอาคารชลประทานและภารกิจที่ถ่ายโอน
10. ปฏิบัติร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

โดยสำนักชลประทานที่ 10 มีโครงการชลประทานแยกย่อยออกมาจำนวน 14 แห่ง 1) โครงการชลประทานลพบุรี 2) โครงการชลประทานสระบุรี 3) โครงการชลประทานเพชรบูรณ์ 4) โครงการชลประทานพระนครศรีอยุธยา 5) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามโนรมย์ 6) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาช่องแค 7) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคกกระเทียม 8) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเริงราง 9) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช 10) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาคลองเพรียว-เสาไห้ 11) โครงการส่งน้ำ และบำรุงรักษาป่าสักใต้ 12) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครหลวง 13) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาป่าสักชลสิทธิ์ 14) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางบาล

โดยโครงการชลประทานสระบุรีมีเขตพื้นที่ทางทิศเหนือ ติดต่อ จังหวัดลพบุรี ทิศใต้ ติดต่อ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดปทุมธานี ทิศตะวันออก ติดต่อ จังหวัดนครราชสีมา และ จังหวัดนครนายก ทิศตะวันตก ติดต่อ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี โดยมีพื้นที่ รับผิดชอบคืออ่างเก็บมวกเหล็กพื้นที่ชลประทาน 25,500 ไร่ อ่างเก็บน้ำคำตะเคียน ไม่มีพื้นที่ ชลประทาน อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวพื้นที่ชลประทาน 2,500 ไร่ อ่างเก็บน้ำบ้านดงพื้นที่ชลประทาน 7,397 ไร่ อยู่ในเขตลุ่มน้ำ 3 ลุ่มน้ำประกอบไปด้วย

1. ลุ่มน้ำป่าสัก จะอยู่บริเวณทิศเหนือของจังหวัด มีแม่น้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำป่าสัก รวม ความยาวที่ไหลผ่านจังหวัดประมาณ 79 กม. และห้วยมวกเหล็ก เป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำป่าสัก
2. ลุ่มน้ำเจ้าพระยา อยู่บริเวณ อ.ดอนพุด อ.หนองโดน และ อ.บ้านหมอ มีลำคลองหลาย สายที่เป็นสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยา
3. ลุ่มน้ำบางปะกง บริเวณ อ.แก่งคอย มีลำน้ำสาขาที่สำคัญ คือ คลองบ้านนา ต้นน้ำเกิด จากเขาใหญ่ ไหลผ่านอำเภอแก่งคอย และบรรจบกับแม่น้ำนครนายก ที่ อ.บ้านนา จ.นครนายก

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระบบชลประทานของสระบุรี

โครงการชลประทานสระบุรี รับผิดชอบระบบชลประทานดังต่อไปนี้

1. อ่างเก็บน้ำขนาดกลางจำนวน 4 แห่ง ได้แก่
 - อ่างเก็บน้ำคำตะเคียน ตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี มีความจุ 700,000 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับน้ำฝน 8.25 ตารางกิโลเมตร เป็นประเภทสันแกนดินเหนียว
 - อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี มีความจุ 1,100,000 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับน้ำฝน 4.00 ตารางกิโลเมตร เป็นประเภทสันแกนดินเหนียว
 - อ่างเก็บน้ำบ้านดง ตำบลลำผักแพร้ว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี มีความจุ 4,448,000 ล้านลูกบาศก์ เมตร พื้นที่รับน้ำฝน 60 ตารางกิโลเมตร เป็นประเภทสันแกนดินเหนียว

- อ่างเก็บน้ำมวกเหล็ก ตำบลคำพราน อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรีมีความจุ 61,000,000 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับน้ำฝน 557 ตารางกิโลเมตร เป็นประเภทสันแกนดินเหนียว

2. โครงการแก้มลิงจำนวน 1 แห่ง ได้แก่

โครงการแก้มลิงทะเลสาบบ้านหมอที่มีความจุ 25 ล้านลูกบาศก์เมตร มีหน้าที่รับน้ำในช่วงฤดูน้ำหลากและระบายในช่วงฤดูแล้งโดยมีอาคารบังคับน้ำ จำนวน 2 แห่ง ซึ่งมีหน้าที่รับน้ำเข้าและรับน้ำออก

3. อ่างเก็บน้ำขนาดเล็กจำนวน 4 แห่ง เป็นอ่างเก็บน้ำงานพระราชดำริที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการกักเก็บน้ำของกรมชลประทาน เช่น เพื่อการอุปโภค - บริโภค และการเกษตร ในพื้นที่ดังกล่าว

4. ฝ่ายขนาดเล็กจำนวน 5 แห่ง เป็นฝ่ายทดน้ำเพื่อใช้ในการกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค และการเกษตรโดยจะทำหน้าที่ทดน้ำให้สูงขึ้นและเก็บกักน้ำไว้ในฤดูฝนทั้งช่วง

นอกจากนั้น โครงการชลประทานสระบุรียังมีหน้าที่ดูแล และจัดหาต้นทุนน้ำทั้งในเขตพื้นที่ชลประทานและนอกพื้นที่เขตชลประทานของทั้งจังหวัดสระบุรี การจัดหาต้นทุนน้ำและแหล่งน้ำทางกรมชลประทาน โดยต้องผ่านตัวชี้วัดในส่วนของกรมชลประทาน ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1. พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น หน่วย (ไร่)

ตัวชี้วัดที่ 2. พื้นที่รับประโยชน์เพิ่มขึ้น หน่วย (ไร่)

ตัวชี้วัดที่ 3. ความจุปริมาณกักเก็บน้ำเพิ่มขึ้น คือการซ่อมแซมหรือปรับปรุงโครงการนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น งานซ่อมแซมคือการซ่อมแซมสิ่งที่มีอยู่เดิมให้กลับมาใช้งานได้ตามปกติ, งานปรับปรุงคือการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 4. ตัวชี้วัดอื่น ๆ ตามยุทธศาสตร์/แผนแม่บทที่กำหนดขึ้น

งชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 36) กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ ข้อ 1. ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร ข้อ 2. ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำงานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กรและการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ข้อ 3. ในด้านของความรับผิดชอบงานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานด้านต่าง ๆ สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยหลายบุคคลเข้าด้วยกัน

วิรัช วิรัชนิการาม (2548, หน้า 5) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ 1. ล้วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของ รัฐ และ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ 2. มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือ การวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating) และ สาม มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงมากขึ้น

ริกกี ดับบลิว กริฟฟิน (Ricky W. Griffin, 1999, p.6) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่างๆ (A Set of function) ที่กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อที่จะให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างชาญฉลาดและมีความคุ้มค่า การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพนั้น หมายถึงการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และมีการปฏิบัติสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริการจัดการต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่ไปด้วยกัน

ปีเตอร์ เฟอร์ดินานด์ ดรักเกอร์ (Peter F. Drucker, 1954, p.11) กล่าวว่า การบริหารคือศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่างๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในองค์กรที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่นๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

2. กระบวนการบริหารจัดการ

กระบวนการบริหารจัดการ เป็นกลไกและตัวประสานที่สำคัญที่สุดในการประมวล ผลักดัน และกำกับให้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นทรัพยากรการจัดการประเภทต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพ จนบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ การเข้าใจถึงกระบวนการบริหารจัดการและการฝึกฝนให้มีทักษะสูงขึ้น จะช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ กิจกรรมพื้นฐาน 4 ประการที่ทำให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการ มีดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย แผนงาน และตัดสินใจหาวิธีการที่ดีที่สุดที่ทำให้เป้าหมายนั้นบรรลุผลสำเร็จ

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง กระบวนการในการจัดตั้งและจัดวางทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรที่ไม่ใช่บุคคล โดยวางแผนให้สามารถบรรลุผลสำเร็จขององค์การ

3. การนำและสั่งการ (Leading and Directing) หมายถึง กระบวนการของการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นในการที่จะให้บุคคลอื่นมีพฤติกรรมในการทำงานที่ต้องการ และทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

4. การควบคุม (Controlling) หมายถึง กระบวนการในการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ขององค์การให้เป็นไปตามมาตรฐาน และเป้าหมายที่องค์การคาดหวัง และกำหนดไว้

สรุปได้ว่าการบริหารจัดการ คือ รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกันของหน่วยงาน โดยใช้ความรู้ ทักษะ เทคนิคและวิธีการนำเอาทรัพยากรต่างๆ เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มี โอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนรวมทั้งมี การนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งปันข้อมูลร่วมกัน ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติและทำให้ง่าย

ต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่น่าจะรุนแรง” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนรวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญ และความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน และส่งเสริมธรรมาภิบาลตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้ มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมือง จากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้นๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟังอีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง (คู่มือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, 2551)

โดยการมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

จินตวิทย์ เกษมสุข (2554) ได้อธิบายถึงลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการ ซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมได้ 4 ขั้นตอนหลักๆดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

สิริพัฒน์ ลาภจิตร (2550, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมคือ การส่งเสริมสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โครงการขององค์การปกครองทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการร่วมคิดร่วมวิเคราะห์การแก้ปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน รวมทั้งร่วมรับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากการพัฒนา

บุญเลิศ จิตตังวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรม การพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆโดยมี กลุ่มหรือองค์กรรองรับ บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้ สามารถ คิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ เพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

เมตต์ เมตต์การุญจิต (2553, หน้า 8) กล่าวว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

โคเฮน, และอัฟฮอฟ (Cohen,& Uphoff, 1981, p.6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทว่า สมาชิกในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมใน 4 ข้อ ดังนี้ ข้อ 1. การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ (Participation in Decision-making) การที่ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาในระดับต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรือแผนงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง และสามารถแสดงความคิดเห็นหรือมีอิทธิพลในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาได้ ข้อ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Participation in Implementation) การที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ หรือการทำงานอาสาสมัคร ข้อ 3. การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร (Participation in Resource Management) การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการและใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือการจัดสรรทรัพยากรที่มีในพื้นที่ ข้อ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลของโครงการหรือการพัฒนาเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ว่าโครงการนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ และการประเมินผลนี้จะช่วยให้การพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2. เจตนารมณ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

เพื่อเสริมสร้างกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการทางนโยบาย การดำเนินกิจกรรมโครงการและกระบวนการออกกฎหมายซึ่งจะมีผลกระทบต่อประชาชน

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับวิธีการกระจายอำนาจและทรัพยากรต่างๆ ไม่เท่าเทียมกันอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและวิธีการที่ประชาชนเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อตน ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงหมายถึงการที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุกๆ คนจะได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม (คู่มือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, 2551)

3. กระบวนการของการมีส่วนร่วม

กระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้พยายามทำการจำแนกพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมไว้หลายแบบ ได้แก่

โคเฮน,และอัฟฮอฟฟ์ (John M. Cohen ,& Norman T. Uphoff, 1981, pp.219-222) โดยมีขั้นตอนการจำแนกด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะมาสารถเป็นไปได้ที่จะนำมาปฏิบัติเพื่อการพัฒนา โดยการประเมินสภาพความปั่นป่วนและตัวสาเหตุของปัญหา โดยประการแรกคือ การมีส่วนร่วมในขั้นต้นเป็นการหาความต้องการที่แท้จริงโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ ประการสอง คือ การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการเป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมไปถึงการจัดลำดับความสำคัญของงานที่ต้องดำเนินการ ประการสาม คือ การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติเป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ เช่น อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนดังนี้ ประการแรกคือ การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากรคือการมีส่วนร่วมในการสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ ประการสอง คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงานโดยจะมีส่วนร่วมโดยการจ้างบุคคลเข้าร่วมดำเนินการ ประการที่สาม คือ การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ โดยมักพบว่ามักมีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด แต่ความร่วมมือที่ได้นั้นจะแตกต่างจากการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ โดยจะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังจากเข้าร่วมด้วย

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ที่จะได้รับในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ทั้งด้านบวกและลบกันภายในกลุ่มด้วย โดย ประการแรกคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ เช่น การมีส่วนร่วมในการเพิ่มรายได้และทรัพย์สิน ผลผลิต หรือได้รายได้ ประการสองคือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม เช่น ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน ที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา ประการสามคือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล เช่น ความนับถือตนเอง ความคุ้มค่าของประโยชน์ที่ได้รับ อำนาจทางการเมือง

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) คือการมีส่วนร่วมในการวัดผลและการวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานรวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2533) ได้กล่าวถึงกระบวนการในส่วนของการมีส่วนร่วม 8 ประการดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการของชุมชน
2. การมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการพัฒนา แก้ไขปัญหาของชุมชน และตอบสนองความต้องการของชุมชน
3. การมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย โครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหา รวมทั้งสนองความต้องการของชุมชน
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะทำให้ทรัพยากรเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. การมีส่วนร่วมในการจัดหรือปรับปรุงระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
6. การมีส่วนร่วมในการร่วมลงทุน พัฒนาโครงการหรือกิจกรรมของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
7. การมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการและกิจกรรมให้ลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้
8. การมีส่วนร่วมในการร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมทำนุบำรุงโครงการ หรือกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยรัฐบาล เอกชน ให้ใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

4. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

กองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (2563, หน้า 24-25) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่ต่ำที่สุด เป้าหมายสำคัญคือการให้ข้อมูลข่าวสาร และเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง
2. ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการปรึกษา เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น และทางหน่วยงานรัฐเป็นคนตัดสินใจต่อไป
3. ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการเข้ามามีบทบาท เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ตลอดจนกระบวนการตัดสินใจ และแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นกับทางหน่วยงานรัฐ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนว่าเรื่องที่เสนอไปนั้นได้รับการพิจารณา

4. ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการสร้างความร่วมมือ เป็นการให้บทบาทของประชาชนระดับที่สูง เป้าหมายคือการคิดร่วมกันกับประชาชนทุกขั้นตอน เพื่อเป็นเหมือนสัญญาที่จะทำงานร่วมกันกับประชาชน

5. ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการให้อำนาจแก่ประชาชน เป้าหมายสูงสุดคือการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจลงมือด้วยตัวเอง

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือกระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสที่จะได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมคิดหาแนวทางร่วมการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ต่อไป

5. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน (2552, หน้า 13) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้

1. เพื่อที่ต้องการให้ประชาชนเกิดความผูกพัน รู้สึกรักหวงแหน และมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของพื้นที่
2. เพื่อให้หลายๆหน่วยงานของรัฐบาลนั้นบริหารงานด้วยความโปร่งใส มีความผิชอบ และตรงกับความต้องการของประชาชน
3. เพื่อให้มีการเข้าถึงขั้นตอนการบริหารงานของรัฐบาลในทุก ๆ ขั้นตอน

แนวคิดการบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม

การบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม (Participatory Irrigation Management: Pim) ด้านส่งน้ำและบำรุงรักษา หมายถึง การบริหารจัดการชลประทานของโครงการชลประทานโดยให้เกษตรกรหรือผู้ใช้น้ำชลประทาน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการบริหารจัดการชลประทานเข้ามามีส่วนร่วมกับกรมชลประทานในการตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำ และดำเนินงาน กิจกรรมของชลประทานในด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา ตามที่ตกลงและเห็นชอบร่วมกัน หรือได้กำหนดขึ้น (กองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน, 2563)

2. วัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม

ประการแรก คือเป็นการจัดสรรน้ำ บำรุงรักษาและปรับปรุงระบบชลประทาน โดยคำนึงถึงความต้องการของเกษตรกรเป็นหลัก ประการสอง คือเป็นการนำเอาเกษตรกร องค์กรส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการชลประทานที่ยั่งยืน ประการสาม คือเป็นการจัดสรรน้ำ บำรุงรักษา โดยการจัดสรรน้ำให้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรรวมถึงการบำรุงรักษาให้ได้ใช้กันอย่างยั่งยืนต่อไป

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

กองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรมชลประทาน (2563, หน้า 11) การดำเนินงานการบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม มีเป้าหมายสุดท้ายเพื่อให้การบริหารจัดการชลประทานระดับโครงการ และการดำเนินงานกิจกรรมชลประทาน โดยคาดว่าจะมีประโยชน์เกิดขึ้นดังนี้

1. การก่อสร้างอาหารชลประทาน ทั้งในกรณีก่อสร้างใหม่ หรือปรับปรุงระบบชลประทานเดิม เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกร และหลักการชลประทาน
2. เกษตรกร และองค์กรปกครองท้องถิ่นมีความรู้ร่วมเป็นเจ้าของโครงการชลประทานอันเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การเข้าร่วมการบริหารจัดการชลประทาน ด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษาอย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืน
3. การจัดสรรน้ำและบำรุงรักษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นโดยการจัดสรรน้ำเป็นไป หรือตรงตามความต้องการของเกษตรกรอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และประหยัด
4. การบำรุงรักษาระบบชลประทานได้รับการดูแลบำรุงรักษา ซ่อมแซมเป็นอย่างดีให้ได้ใช้งานได้ดี และยาวนานตลอดอายุการใช้งาน
5. เกษตรกรในเขตพื้นที่ชลประทานมีรายได้ที่มั่นคงและสูงขึ้น
6. ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง
7. ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง
8. เกษตรกร และองค์กรปกครองท้องถิ่น มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมกับภาครัฐ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผลประโยชน์
9. การบริหารจัดการน้ำชลประทานมีความยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของกรมชลประทาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธำกร หอมกลิ่น (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพชรบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของ หน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ หน่วยงานทั้ง ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำและ บำรุงรักษาเพชรบุรี 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้ง ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำ และบำรุงรักษาเพชรบุรี และ 4) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาครัฐและหน่วยงาน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำ และบำรุงรักษาเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิง โครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบทฤษฎี แนวคิด และนิยามปฏิบัติการ

ยุภาพร อำนาจ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรในระดับน้อย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการน้ำ พบว่ามีปัญหาการเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน การแสดงความคิดเห็น ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการน้ำ การขาด ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการน้ำ ข้อเสนอแนะคือ หน่วยงานภาครัฐควรเปิดโอกาส ให้เกษตรกรได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ร่วมแสดงความคิดเห็น เข้าประชุมและอบรม ควรมีการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยมุ่งเน้นให้ทราบถึง ประโยชน์และปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำให้แก่เกษตรกรได้รับทราบควบคู่ไปกับการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ

จันทิรา สุขศิวานันท์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ : ศึกษากรณีลุ่มน้ำคลองอุต๊ะเถา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยสรุปได้ว่าที่ผ่านมาการ บริหารจัดการ น้ำของภาครัฐยังคงประสบปัญหาหลายประการ ทั้งประสิทธิภาพของระบบการบริหาร จัดการและการจัดทำ ระบบฐานข้อมูล การบังคับใช้กฎหมาย ขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน ความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมาเกิดจากความเข้มแข็งของ ชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนเกิดการ เรียนรู้และสร้างกระบวนการจัดการน้ำที่เหมาะสมเป็นส่วนสำคัญ

ในการเพิ่มความเข้มแข็ง เกิดเป็นเครือข่าย ภาคประชาชนมีการทำงานที่มีกระบวนการคิด ไตร่ตรอง ตัดสินใจและลงมือทำร่วมกัน ภายใต้การบริหาร จัดการของชุมชนเอง ดังนั้น เพื่อให้การเกิดความสำเร็จในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในภาพรวม สามารถแก้ปัญหาจากการใช้ทรัพยากรน้ำได้อย่างยั่งยืนได้นั้นจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญ กับการบริหารจัดการน้ำในภาคประชาชน การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

พัชรินทร์ ทะริยะ (2560) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกฝ่ายร้องหินบ้านดอนเงิน ตำบลออย อำเภอบง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรสมาชิกฝ่ายร้องหินบ้าน ดอนเงิน 2) การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกฝ่ายร้องหินบ้านดอนเงิน 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกฝ่ายร้องหิน บ้านดอนเงิน และ 4) ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกฝ่ายร้องหิน บ้านดอนเงิน ตำบลออย อำเภอบง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรสมาชิกส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 54.93 ปี สถานภาพสมรส จบ การศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีแหล่งเงินเชื่อมากกว่า 1 แห่งมีพื้นที่ในการทำ การเกษตรเฉลี่ย 15.77 ไร่ 2) การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกฝ่ายร้องหิน พบว่ากลุ่ม มีโครงสร้างคณะกรรมการบริหารจัดการ มีกฎระเบียบ/ข้อบังคับใช้ จัดสรรน้ำที่ชัดเจนมีผู้นำที่สมาชิก ให้การยอมรับ สมาชิกประกอบกิจกรรมด้าน การเกษตรตามแผนการจัดสรรน้ำ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีเงินทุนของกลุ่ม และ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ส่งผลให้ ด้านเศรษฐกิจ/รายได้ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม/ระบบ นิเวศน์ของสมาชิกกลุ่มและ ชุมชนดีขึ้น 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการกำหนด กฎระเบียบ/ข้อบังคับในระดับมาก ส่วนการวางแผนการแก้ไขปัญหาและการประเมินและ ติดตามผล การดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 4) ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำเพื่อ การเกษตร (1) ปัจจัยภายในได้แก่ สมาชิกเป็นคนดีและผู้นำที่ดี ได้รับการยอมรับ มีประเพณี และ วัฒนธรรมอันดีงาม กฎระเบียบข้อบังคับเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน (2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่การได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ด้านองค์ความรู้ ทุน งบประมาณหรือทรัพยากร

ปิ่นนัท บุนนท, และคนอื่นๆ (2562) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชุมชน และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วม

ในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลลือสาธอำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ข้อเสนอแนะ คือควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน และกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วม

ธนิศร ยืนยง (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนา ท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย ดังนี้การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัด นครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน 46 ให้มีความเข้มแข็งพัฒนาและส่งเสริมความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้สังคมมีความสุข อยู่ในระดับมาก การส่งเสริมการบริการทางการแพทย์ ศูนย์สุขภาพแบบองค์รวมอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้า บริการ อยู่ในระดับ ปานกลาง ตามลำดับ 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่นในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับผลประโยชน์ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 84.40

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ซึ่งในบทนี้จะได้กล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าคือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในแต่ละแบบจะประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ เกษตรกรที่ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ ห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มจำนวน 105 คน พื้นที่ทางการเกษตร 1,512 ไร่ ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี (กรมชลประทาน, 2566)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful Selection) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติ ภายใต้อารมณ์ของการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ประธานกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว คือ นายจันทร์หล้า ไชยชาติ
 2. ชื่อคณะกรรมการ ได้แก่ นายอำนวย บุศยสะสม นายสมมิตร ศรีนิล นายประเสริฐ นิยะสม และนายสน ทองคำ
- โดยบุคคลเหล่านี้เป็นตัวแทนเกษตรกรที่มีความรู้และบทบาทในกระบวนการจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือทั้งสองประเภทดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชลประทานโดยกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ โดยแบบสอบถามนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด จะประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการคิดและการวางแผน การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการติดตามผล และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการเป็นเจ้าของพื้นที่ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ดังนี้ (Likert, 1932, pp.1 - 55)

คะแนน 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ซึ่งแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

- + 1 เมื่อแน่ใจข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 0 เมื่อไม่แน่ใจข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประกอบด้วย

- 1) อาจารย์ ดร.อังคณา อุดมพันธ์ ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- 2) นายพิทยา ทาหลี่ ตำแหน่ง นายช่างชลประทานกลุ่มงานเทคนิคทั่วไป
- 3) นางสาววรารัตน์ มณีนพรัตน์ ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไป

ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 ถือว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงในเนื้อหา สามารถนำไปใช้วัดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ซึ่งมีจำนวนข้อที่ไม่สอดคล้องทั้งหมด จำนวน 6 ข้อ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามใหม่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

4. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยเป็นเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำบ้านดง เนื่องจากมีสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการน้ำที่คล้ายคลึงกัน แล้วนำมาทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สูตรของ Cronbach's Alpha (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.847 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2549)

5. จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหิน จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 เมื่อให้ข้อมูลครบจำนวนแล้วจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำมาตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

2.1 หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลของวิจัยเชิงปริมาณเสร็จ ผู้วิจัยนัดหมายกับประธานและกรรมการของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหิน จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินชาวโครงการชลประทานสระบุรี

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กับประธานและกรรมการของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหิน จำนวน 5 ท่าน โดยทำการสัมภาษณ์เป็นเวลา 20-30 นาที ต่อ 1 คน ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยส่วนที่วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) แจกแจงความถี่ (Frequency)

การวิเคราะห์เกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินชาว โครงการชลประทานสระบุรี โดยทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็นตัวชี้วัดโดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในการแบ่งช่วงเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Best, 1970, pp. 204 - 208)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

2.2 จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนก และจัดหมวดหมู่ ออกให้เป็นระบบ

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น

2.4 นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1.1 การตรวจเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruence)

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach) (กาสั๊ก เต๊ะชั้นหมาก, 2553)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n	แทน	จำนวนข้อ
S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

2. สถิติพรรณนา (descriptive statistics)

2.1 ค่าร้อยละ percentage มีสูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ยประชากร (mean) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544)

$$\mu = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	μ	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544)

$$\sigma = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	σ	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจำนวน 105 ชุดที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาทำการวิเคราะห์ ด้วยวิธีทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี จำนวน 5 คน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ไว้ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของประชากร

(N = 105)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนประชากร(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	50	47.60
1.2 หญิง	55	52.40
2. อายุ		
2.1 อายุต่ำกว่า 30 ปี	19	18.10
2.2 อายุ 31 – 40 ปี	9	8.60
2.3 อายุ 41 – 50 ปี	26	24.80
2.4 อายุ 51 – 60 ปี	37	35.20
2.5 อายุ 61 – 70 ปี	14	13.30
3. อาชีพ		
3.1 เกษตรกรรม	85	81.00
3.2 เลี้ยงสัตว์	15	14.30
3.3 พนักงานบริษัท (บุคคลที่อยู่ในครอบครัวเกษตรกร)	5	4.70
รวม	105	100.00

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 และเพศชาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 ตามลำดับ มีอายุอยู่ในช่วงอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 และประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2 -6

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการคิดและวางแผน	4.51	0.211	มากที่สุด
2. ด้านการเสนอแนะ	4.47	0.257	มาก
3. ด้านการติดตามผล	4.50	0.319	มากที่สุด
4. ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่	4.50	0.275	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.49	0.151	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.151$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดและวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.211$) รองลงมาคือ ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.275$) ด้านการติดตามผล ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.319$) และด้านการเสนอแนะ ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.257$) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ด้านการคิดและวางแผน

ด้านการคิดและวางแผน	μ	σ	แปลผล	ลำดับ
1. เข้าร่วมกำหนดแผนการใช้น้ำร่วมกับหน่วยงานของชลประทาน	4.51	0.502	มากที่สุด	3
2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว	4.59	0.494	มากที่สุด	1
3. เข้าร่วมประชุมและร่วมแก้ไขปัญหเกี่ยวกับการใช้น้ำ	4.57	0.497	มากที่สุด	2
4. เสนอแนะข้อมูล ปัญหาอุปสรรค และแก้ไขปัญห	4.50	0.502	มากที่สุด	4
5. เข้าร่วมในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของโครงการชลประทานสระบุรี	4.38	0.488	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.51	0.211	มากที่สุด	

จากตาราง 3 ด้านการคิดและวางแผน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.211$) โดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.59$, $\sigma = 0.494$) รองลงมาคือ เข้าร่วมประชุมและร่วมแก้ไขปัญหเกี่ยวกับการใช้น้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.57$, $\sigma = 0.497$) เข้าร่วมกำหนดแผนการใช้น้ำร่วมกับหน่วยงานของชลประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.502$) เสนอแนะข้อมูล ปัญหาอุปสรรค และแก้ไขปัญห อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) และเข้าร่วมในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของโครงการชลประทานสระบุรี อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.488$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร
น้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ด้านการเสนอแนะ

ด้านการเสนอแนะ	μ	σ	แปลผล	ลำดับ
1. เสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่การใช้ น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว	4.44	0.517	มาก	4
2. ร่วมเสนอแนะให้มีบทลงโทษ ผู้กระทำความผิด ร่วมกับ หน่วยงานชลประทานและคนใน กลุ่มผู้ใช้น้ำ	4.45	0.500	มาก	3
3. การร่วมเสนอปัญหาที่มีอยู่ของ ตนให้กับหน่วยงานชลประทาน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา	4.51	0.502	มากที่สุด	1
4. ร่วมหาวิธีการพัฒนาเกี่ยวกับ การบริหารจัดการน้ำร่วมกับ หน่วยงานชลประทาน	4.45	0.500	มาก	3
5. เสนอแนะแนวทางจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บ น้ำห้วยหินขาว	4.49	0.502	มาก	2
เฉลี่ยรวม	4.47	0.257	มาก	

จากตาราง 4 ด้านการเสนอแนะ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.257$) โดยเมื่อ
จำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการร่วมเสนอปัญหาที่
มีอยู่ของตนให้กับหน่วยงานชลประทานเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, σ
= 0.502) รองลงมาคือ เสนอแนะแนวทางจัดตั้งกลุ่มการบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว
อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.502$) ร่วมเสนอแนะให้มีบทลงโทษผู้กระทำความผิด ร่วมกับ
หน่วยงานชลประทานและคนในกลุ่มผู้ใช้น้ำ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.500$) ร่วมหาวิธีการ
พัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำร่วมกับหน่วยงานชลประทาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, σ
= 0.500) และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่การใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหิน
ขาวอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.517$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร
น้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ด้านการติดตามผล

ด้านการติดตามผล	μ	σ	แปลผล	ลำดับ
1. มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานความก้าวหน้าของโครงการชลประทานสระบุรี	4.50	0.502	มากที่สุด	2
2. การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ สนับสนุน การดำเนินงานตามแผน / โครงการที่ได้ตกลงกันไว้	4.46	0.501	มาก	3
3. การติดตามข้อมูล ข้อขัดแย้ง และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่อาศัย	4.50	0.502	มากที่สุด	2
4. มีส่วนร่วมในการประเมินผล กระบวนการที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนในพื้นที่ของหน่วยงานชลประทาน	4.54	0.501	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.50	0.319	มากที่สุด	

จากตาราง 5 ด้านการติดตามผล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.319$) โดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระบวนการที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนในพื้นที่ของหน่วยงานชลประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.501$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานความก้าวหน้าของโครงการชลประทานสระบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) การติดตามข้อมูล ข้อขัดแย้ง และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่อาศัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) และการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ สนับสนุน การดำเนินงานตามแผน / โครงการที่ได้ตกลงกันไว้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.501$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่

ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่	μ	σ	แปลผล	ลำดับ
1. ที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่อยู่อาศัยในส่วนของการบริหารจัดการน้ำ	4.54	0.501	มากที่สุด	1
2. มีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว	4.50	0.502	มากที่สุด	3
3. ร่วมทำนุบำรุงรักษาแนวท่อส่งน้ำ รวมถึงพื้นที่บริเวณรอบๆอ่างเก็บน้ำ	4.50	0.502	มากที่สุด	3
4. ร่วมรับผิดชอบ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของการใช้น้ำในชุมชน	4.51	0.502	มากที่สุด	2
5. ยินดีที่จะแบ่งปันน้ำในกรณีช่วงน้ำขาดแคลนให้กับคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน	4.44	0.499	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.50	0.275	มากที่สุด	

จากตาราง 6 ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.275$) โดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่อยู่อาศัยในส่วนของการบริหารจัดการน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.501$) รองลงมาคือ ร่วมรับผิดชอบ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของการใช้น้ำในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.502$) มีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) ร่วมทำนุบำรุงรักษาแนวท่อส่งน้ำ รวมถึงพื้นที่บริเวณรอบ ๆ อ่างเก็บน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) และยินดีที่จะแบ่งปันน้ำในกรณีช่วงน้ำขาดแคลนให้กับคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.499$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ซึ่งนำผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมมาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการคิดและวางแผน ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

“...การมีส่วนร่วมในด้านการคิดและวางแผน ถือเป็นเรื่องสำคัญมาก เกษตรกรควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางและการวางแผนการบริหารจัดการน้ำ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการวางแผนการใช้น้ำในแต่ละฤดู เนื่องจากพวกเขาเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการใช้น้ำจริงในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในระดับสูงช่วยให้แผนการบริหารจัดการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรมากขึ้น...” (จันทร์หล้า ไชยชาติ, 2567)

“...การที่กลุ่มเกษตรกรมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดและวางแผนเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากพวกเขามีความรู้และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับความต้องการและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ การให้โอกาสพวกเขาได้ร่วมวางแผนและเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ จะช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการจริง ๆ...” (อำนวย บุศยสะสม, 2567)

“...การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการน้ำตั้งแต่ขั้นตอนแรก เกษตรกรร่วมมือกันในการวางแผนการใช้น้ำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด แสดงให้เห็นถึงการเตรียมความพร้อมและการมองการณ์ไกลในการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน...” (สมมิตร ศรีนิล, 2567)

“...การที่กลุ่มเกษตรกรมีการคิดและวางแผนเป็นอย่างดีถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญ การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ช่วยให้แนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำสอดคล้องกับความต้องการและข้อกำหนดของ

กลุ่มเกษตรกร ซึ่งทำให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น...” (ประเสริฐ นิยะสม, 2567)

“...การที่กลุ่มเกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดในการคิดและวางแผนแสดงถึงความมุ่งมั่นในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การที่เกษตรกรสามารถมีส่วนร่วมในการวางแผนช่วยให้พวกเขามีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการจัดการน้ำ รวมถึงการสร้างแผนที่ตอบสนองต่อความต้องการจริงและสถานการณ์ในพื้นที่ได้ดีขึ้น...” (สน ทองคำ, 2567)

จากประเด็นที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกระบวนการคิดและวางแผนการบริหารจัดการน้ำ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การบริหารทรัพยากรน้ำมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับการใช้น้ำในพื้นที่ ทำให้พวกเขาสามารถเสนอแนะแนวทางและวางแผนที่เหมาะสมมากขึ้น การมีส่วนร่วมในระดับสูงยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการทรัพยากรน้ำ และส่งเสริมการใช้น้ำอย่างยั่งยืน”

ประเด็นที่ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการเสนอแนะ ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

“...การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเป็นเรื่องที่ควรได้รับความสำคัญ เกษตรกรสามารถให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมในระดับมากในด้านนี้จะช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้ดียิ่งขึ้น...” (จันทร์หล้า ไชยชาติ, 2567)

“...การเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เสนอแนะเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะพวกเขามีความรู้และประสบการณ์ตรงในการใช้ทรัพยากรน้ำ การรับฟังและนำข้อเสนอแนะมาพิจารณา จะช่วยให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้น้ำอย่างแท้จริง...” (อำนวย บุศยสะสม, 2567)

“...การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีเสียงในการตัดสินใจ เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการน้ำ...” (สมมิตร ศรีนิล, 2567)

“...แม้ว่าด้านการเสนอแนะจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังสามารถพัฒนาได้อีก โดยการกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้กลุ่มเกษตรกรสามารถปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำให้ดียิ่งขึ้น...” (ประเสริฐ นิยะสม, 2567)

“...ถึงการเสนอแนะจะอยู่ในระดับมาก แต่ก็ไม่มากเท่ากับการคิดและวางแผน การติดตามผล และการเป็นเจ้าของพื้นที่ การเพิ่มช่องทางในการรับฟังและตอบสนองต่อข้อเสนอแนะของเกษตรกรอาจช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น...” (สน ทองคำ, 2567)

จากประเด็นที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า “แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการเสนอแนะของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว มีความสำคัญอย่างมากในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้น้ำในพื้นที่ การเปิดโอกาสให้พวกเขาได้เสนอแนะแนวทางและความคิดเห็นจะช่วยให้การบริหารจัดการน้ำมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แม้ว่าการมีส่วนร่วมด้านนี้อยู่ในระดับมากแล้ว แต่ยังสามารถพัฒนาได้ด้วยการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง”

ประเด็นที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามผล ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

“...การติดตามผลหลังจากการนำแผนการไปปฏิบัติเป็นสิ่งที่สำคัญ เกษตรกรควรมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด สามารถทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจและเห็นภาพรวมของการดำเนินการ รวมถึงสามารถเสนอแนะปรับปรุงแผนได้ทันทีหากพบปัญหา...” (จันทร์หล้า ไชยชาติ, 2567)

“...การติดตามผลเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ กลุ่มเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในการติดตามผลจะช่วยให้การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว...” (อำนวย บุศยสะสม, 2567)

“...การติดตามผลเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการบริหารจัดการเกษตรกรมีความมุ่งมั่นที่จะติดตามและประเมินผลการใช้น้ำ เพื่อให้แน่ใจว่าการใช้น้ำเป็นไปตามแผนที่กำหนดและปรับปรุงแก้ไขหากพบปัญหา...” (สมมิตร ศรีนิล, 2567)

“...การติดตามผลการใช้น้ำ และการดำเนินการตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญในการประเมินความสำเร็จของโครงการที่กลุ่มเกษตรกรมีความมุ่งมั่นในการติดตามผลช่วยให้สามารถปรับปรุงและแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา...” (ประเสริฐ นิยะสม, 2567)

“...การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดในการติดตามผล หมายถึงกลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและทำให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น...” (สน ทองคำ, 2567)

จากประเด็นที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า “แนวทางการมีส่วนร่วมในการติดตามผลของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในระดับสูงในการติดตามและประเมินผลช่วยให้สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกษตรกรสามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหากหากพบข้อบกพร่องได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น”

ประเด็นที่ 4 แนวทางการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของพื้นที่ ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

“...การที่เกษตรกรรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความรับผิดชอบและความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดนี้ช่วยให้เกิดการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำ

อย่างยั่งยืน...” (นายจันทร์หล้า ไชยชาติ, สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2567)

“...การที่เกษตรกรรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ จะช่วยให้พวกเขามีความรับผิดชอบและตั้งใจในการดูแลรักษาทรัพยากรให้คงอยู่และใช้ได้อย่างยั่งยืน...” (อำนวยการ บุษยสะสม, 2567)

“...ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของพื้นที่แสดงถึงความรับผิดชอบและความภูมิใจในการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำ เกษตรกรมีบทบาทสำคัญในการรักษาความยั่งยืนของโครงการและสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในชุมชน...” (สมมิตร ศรีนิล, 2567)

“...การที่กลุ่มเกษตรกรมีการรับผิดชอบและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมที่มากที่สุด ซึ่งช่วยกระตุ้นให้มีการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน...” (ประเสริฐ นิยะสม, 2567)

“...การที่กลุ่มเกษตรกรรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการบริหารจัดการน้ำแสดงถึงความรับผิดชอบและความเอาใจใส่ต่อทรัพยากรน้ำ ซึ่งช่วยเพิ่มความยั่งยืนและการพัฒนาของโครงการ...” (สน ทองคำ, 2567)

จากประเด็นที่ 4 สามารถสรุปได้ว่า “แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความรับผิดชอบและความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เมื่อเกษตรกรรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ พวกเขาจะมีความตั้งใจในการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งการมีส่วนร่วมในระดับนี้ยังช่วยสร้างความสามัคคีในชุมชนและทำให้การจัดการทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น”

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

1. การมีส่วนร่วมในด้านการคิดและวางแผน การที่เกษตรกรมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนตั้งแต่เริ่มต้น เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การจัดการทรัพยากรน้ำสอดคล้องกับความต้องการจริงของเกษตรกร เนื่องจากพวกเขามีประสบการณ์และความรู้ในพื้นที่จริง การมีส่วนร่วมในระดับสูงช่วยให้แผนการใช้น้ำมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น

2. การมีส่วนร่วมในด้านการเสนอแนะ การเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เสนอความคิดเห็นและแนวทางต่าง ๆ ในการจัดการน้ำช่วยให้แผนการบริหารจัดการตอบสนองต่อสภาพความเป็นจริงในพื้นที่มากขึ้น แม้ว่าระดับการมีส่วนร่วมด้านนี้จะสูง แต่การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมจะช่วยพัฒนาแนวทางการจัดการได้มากยิ่งขึ้น

3. การมีส่วนร่วมในด้านการติดตามผล การติดตามผลหลังจากการนำไปปฏิบัติเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถตรวจสอบความคืบหน้าและประเมินผลได้ หากมีปัญหาเกิดขึ้น พวกเขาสามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขได้ทันที ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการน้ำมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ของเกษตรกรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรน้ำ เกษตรกรที่มีความรู้สึกนี้จะมีความตั้งใจในการรักษาทรัพยากรน้ำให้ยั่งยืน ซึ่งยังส่งเสริมความสามัคคีในชุมชนและการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี และเพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสอบถามสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยประชากร 105 คน สามารถจำแนกข้อมูลส่วนบุคคลได้ดังนี้ ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 และเพศชาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 51 – 60 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.151$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดและวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.211$) รองลงมาคือ ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.275$) ด้านการติดตามผล ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.319$) และด้านการเสนอแนะ ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.257$) ตามลำดับ

ด้านการคิดและวางแผน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.211$) โดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.59$, $\sigma = 0.494$) รองลงมาคือ เข้าร่วมประชุมและร่วมแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.57$, $\sigma = 0.497$) เข้าร่วมกำหนดแผนการใช้น้ำร่วมกับหน่วยงานของชลประทาน

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.502$) เสนอแนะข้อมูล ปัญหาอุปสรรค และแก้ไขปัญห อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) และเข้าร่วมในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการ น้ำของโครงการชลประทานสระบุรี อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.488$) ตามลำดับ

ด้านการเสนอแนะ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.257$) โดยเมื่อ โดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการร่วมเสนอ ปัญหาที่มีอยู่ของตนให้กับหน่วยงานชลประทานเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญห อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.502$) รองลงมาคือ เสนอแนะแนวทางจัดตั้งกลุ่มการบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วย หิวขาว อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.502$) ร่วมเสนอแนะให้มีบทลงโทษผู้กระทำความผิด ร่วมกับหน่วยงานชลประทานและคนในกลุ่มผู้ใช้น้ำ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.500$) ร่วมหา วิธีการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำร่วมกับหน่วยงานชลประทาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.500$) และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหความขัดแย้งในพื้นที่การใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วย หินขาวอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.517$) ตามลำดับ

ด้านการติดตามผล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.319$) โดยเมื่อ โดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนในพื้นที่ของหน่วยงานชลประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.501$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานความก้าวหน้าของ โครงการชลประทานสระบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) การติดตามข้อมูล ข้อ ขัดแย้ง และการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับการใช้น้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่อาศัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) และการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ สนับสนุน การดำเนินงานตามแผน / โครงการ ที่ได้ตกลงกันไว้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.501$) ตามลำดับ

ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.275$) โดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมที่รู้สึก ว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่อยู่อาศัยในส่วนของการบริหารจัดการน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.501$) รองลงมาคือ ร่วมรับผิดชอบ และการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นของการใช้น้ำใน ชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.502$) มีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งน้ำของอ่างเก็บน้ำ ห้วยหินขาว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) ร่วมทำนุบำรุงรักษาแนวท่อส่งน้ำ รวมถึง พื้นที่บริเวณรอบ ๆ อ่างเก็บน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.502$) และยินดีที่จะแบ่งปัน

น้ำในกรณีช่วงน้ำขาดแคลนให้กับคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.499$) ตามลำดับ

แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

1) แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการคิดและวางแผน ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการคิดและวางแผนการบริหารจัดการน้ำเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากพวกเขามีความรู้และประสบการณ์ในการใช้น้ำจริงในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบายไปจนถึงการวางแผนการใช้น้ำในแต่ละฤดู ช่วยให้แผนการบริหารจัดการน้ำมีความเหมาะสมและตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ดีขึ้น การร่วมมือกันในการวางแผนและเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ จะช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสะท้อนถึงความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมระดับสูงช่วยให้เกษตรกรมีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการจัดการน้ำ รวมถึงการสร้างแผนที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

2) แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการเสนอแนะ ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะจากเกษตรกร เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เนื่องจากพวกเขามีความรู้และประสบการณ์ตรงที่สามารถช่วยให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการได้ดีขึ้น การเปิดโอกาสให้เกษตรกรเสนอแนะ และรับฟังความคิดเห็นของพวกเขาจะช่วยพัฒนาวิธีการจัดการน้ำให้ดีขึ้น แม้การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ เช่น การกระตุ้นให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ และเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อเสนอแนะ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามผล ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสรุปได้ว่า การติดตามผลหลังจากการนำแผนไปปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญ โดยเกษตรกรควรมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ เพื่อให้มีความเข้าใจและเห็นภาพรวมของการดำเนินการ และสามารถเสนอแนะปรับปรุงแผนได้ทันทีหากพบปัญหา การติดตามผลช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน และการมีส่วนร่วมของเกษตรกร จะทำให้การตรวจสอบและ

ปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว การติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญในการประเมินความสำเร็จของโครงการ และช่วยให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4) แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสรุปได้ว่าการที่เกษตรกรรู้สึกว่าเป็นเจ้าของพื้นที่ทำให้พวกเขามีความรับผิดชอบและร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งส่งผลให้เกิดการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน โดยความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ ทำให้เกษตรกรมีความตั้งใจและรับผิดชอบต่อในการดูแลทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ช่วยกระตุ้นให้มีการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในชุมชนได้อีกด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผู้ศึกษาได้พบประเด็นสำคัญที่ควรจะนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดและวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นเจ้าของ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการติดตามผล อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการเสนอแนะ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปณณทัต-บุญขุนทด, และคนอื่น ๆ (2562) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมาก

2. แนวทางการมีส่วนร่วมในบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

2.1 การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกระบวนการคิดและวางแผนการบริหารจัดการน้ำเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ตรงในการใช้น้ำในพื้นที่ของ

ตนเอง การให้เกษตรกรเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการวางแผนการใช้น้ำในแต่ละฤดู ทำให้แผนการบริหารจัดการน้ำมีความเหมาะสม และตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ดียิ่งขึ้น การร่วมมือในการวางแผน และเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรน้ำและสะท้อนถึงความต้องการถึงการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมในระดับสูงช่วยให้เกษตรกรมีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการจัดการน้ำได้อย่างชัดเจน

2.2 การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการเสนอแนะ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ที่สามารถช่วยพัฒนาวิธีการจัดการน้ำให้ดีขึ้น การเปิดโอกาสให้เกษตรกรเสนอความคิดเห็น และรับฟังข้อเสนอแนะจากพวกเขา จะช่วยให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพมากขึ้น แม้ว่าการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะจะอยู่ในระดับมากแล้ว แต่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ เช่น การกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ และเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อเสนอแนะ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการติดตามผลหลังจากการนำไปปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญ เกษตรกรควรมีบทบาทในการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้มีความเข้าใจและเห็นภาพรวมของการดำเนินงาน และสามารถเสนอแนะปรับปรุงแผนได้ทันทีหากพบปัญหา การติดตามผลช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรทำให้การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ซึ่งการติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญในการประเมินความสำเร็จของโครงการและช่วยให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4 ความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ช่วยกระตุ้นให้เกษตรกรมีความรับผิดชอบและร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งส่งผลให้เกิดการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำและความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ช่วยให้เกษตรกรมีความตั้งใจและรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ทำให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

โดยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตั้งแต่กระบวนการคิดและวางแผน ไปจนถึงการติดตามผลหลังจากการนำเสนอแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: ศึกษากรณีลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา ของจันทิรา สุขิวานันท์ (2561) ผลการวิจัยสรุปได้ว่าที่ผ่านมาการบริหารจัดการ น้ำของภาครัฐยังคงประสบปัญหาหลายประการ ทั้ง

ประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการและการจัดทำระบบฐานข้อมูล การบังคับใช้กฎหมาย ขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน ความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมาเกิดจากความเข้มแข็งของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนเกิดการเรียนรู้และสร้างกระบวนการจัดการน้ำที่เหมาะสมเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มความเข้มแข็ง เกิดเป็นเครือข่าย ภาคประชาชนมีการทำงานที่มีกระบวนการคิด ไตร่ตรอง ตัดสินใจและลงมือทำร่วมกัน ภายใต้การบริหารจัดการของชุมชนเอง ดังนั้น เพื่อให้การเกิดความสำเร็จในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในภาพรวม สามารถแก้ปัญหาจากการใช้ทรัพยากรน้ำได้อย่างยั่งยืนได้นั้นจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำในภาคประชาชน การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และการศึกษาการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมในเขตชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพชรบุรี ของธำมรงค์ หอมกลืน (2560) พบว่า แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการน้ำ ในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา เพชรบุรี การให้ความสำคัญกับองค์กรท้องถิ่น และผู้ใช้น้ำในการร่วมกำหนดนโยบายด้านการบริหารจัดการน้ำ ตั้งแต่กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาการวิเคราะห์หาสาเหตุการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการรวมถึงการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในภาพรวม อยู่ในระดับมาก จึงควรให้เกษตรกรที่ใช้น้ำมีส่วนร่วมอยู่สม่ำเสมอ

1.2 ภาครัฐควรร่วมมือกับเกษตรกร โดยให้มีการทำประชาคมระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนการบริหารน้ำ เพื่อให้เกษตรกรสามารถจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวិจัยการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรกับการจัดการทรัพยากรน้ำ
ของเกษตรกร ในเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์คนในชุมชนแบบเจาะลึก เพื่อที่ได้นำปัญหาที่ได้รับมา
ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาจัดการทรัพยากรน้ำต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บรรณานุกรม

- กรมชลประทาน. (2566). **โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว**. สืบค้น ธันวาคม 10, 2566,จาก <https://swocdoc.rid.go.th>.
- กองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. (2563). **การดำเนินงานการบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : อีโมโลจิค โปรดักชั่น (สำนักงานใหญ่) .
- กาสั๊ก เต๊ะชั้นหมาก. (2553). **หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- คู่มือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม. (2557). **ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพฯ : อีโมโลจิค โปรดักชั่น. กรมชลประทาน.
- คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. (2552). **ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพฯ : อีโมโลจิค โปรดักชั่น (สำนักงานใหญ่).
- โครงการชลประทานสระบุรี. (2567). **รายละเอียดโครงการ**. สืบค้น มกราคม 31, 2567, จาก <http://ridceo.rid.go.th/saraburi/home.html>
- จันทร์หล้า ไชยชาติ. (2567 สิงหาคม 10). **ประธานกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว**. สัมภาษณ์.
- จันทิรา สุขศิวนันท์. (2561). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : ศึกษากรณีลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). **การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). **การวิจัยเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : ทิปปาบลิเคชั่น.
- ฐากูร หอมกลิ่น. (2560). **การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมในเขตชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2543). **องค์การและการบริหาร** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). **การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก**. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2533). **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสฬการพิมพ์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ประเสริฐ นิยะสม. (2567 สิงหาคม 10). **คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว**. สัมภาษณ์.

- ปิ่นทนต์ บณฺฑนทต, และคนอื่น ๆ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบล
อิสาน อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 6(1), 201.
- พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7).
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาน
มิตร.
- พัชรินทร์ ทะริยะ. (2560). การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ของสมาชิกฝ่ายร้องเรียนบ้านดอน
เงิน ตำบลลอย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การจัดการศึกษา : โดยชุมชน เพื่อชุมชน และสังคมไทย. กรุงเทพฯ :
ไทรร่มเกล้า.
- ยุภาพร อำนาจ. (2560). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่จังหวัด
อุบลราชธานี. วารสารบัณฑิตศึกษาจันทร์เกษมสาร, 29(1), 5.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2548). การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตาม
รัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ : นิตยธรรม.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2549). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สน ทองคำ. (2567 สิงหาคม 10). คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว. สัมภาษณ์.
- สมมิตร ศรีนิล. (2567 สิงหาคม 10). คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว. สัมภาษณ์.
- สำนักงานชลประทานที่ 10. (2567). ประวัติสำนักงานชลประทานที่ 10. สืบค้น มกราคม 31, 2567,
จาก <http://irrigation.rid.go.th/rid10/Data/Prawat.htm>
- สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการ สนับสนุน
การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานวย บุศยสะสม. (2567 สิงหาคม 10). คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว. สัมภาษณ์.
- Cohen, J.M., & Uphoff. (1981). Participation's Place in Rural Development Seeking
Charity through Specify. *World Development*, 219 - 222.
- Cronbach's Alpha Cronbach. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. New York :
Harper.

Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitude. **Archives Psychological**, 3(1), 1 - 55.

N.T. (1997). **Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. Rural Development Committee Center for International Studies: Cornell University.

Peter, F. Drucker. (1954). **The Practice of Management**. New York : Harper & Row.

Ricky W. Griffin. (1999). **Management**. (6th ed.). Boston: Houghton Griffin.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

1) อาจารย์ ดร.อังคณา อุดมพันธ์	ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2) นายพิทยา ทาหลี่	ตำแหน่ง นายช่างชลประทานกลุ่มงานเทคนิคทั่วไป
3) นางสาววราภรณ์ มณีนพรัตน์	ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพ
เครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ที่ มนส. /๒๕๖๗ วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๗
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ดร.อังคณา อุดมพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
 ๒. โครงการการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวจิตรลดา จำปา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 รัฐประศาสนศาสตร์ กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่ม
 เกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์
 เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พิจารณาเห็นว่า
 ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือ
 วิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตน์เสริมพงศ์)
 คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ อว ๐๖๒๘.๐๕/๐๒๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๗ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายพิทยา ทาหลี่

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวจิตรลดา จำปา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่ม
เกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พิจารณาเห็นว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบ
เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๑ ๑๑๕๐, ๐ ๓๖๔๒ ๗๔๘๕ – ๙๓ ต่อ ๔๐๐๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban_huso@lawasri.tru.ac.th

ที่ อว ๐๖๒๘.๐๕/๐๒๑๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๗ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวราภรณ์ มณีนพรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงการการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวจิตรลดา จำปา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่ม
เกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พิจารณาเห็นว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบ
เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตน์เสริมพงศ์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๑ ๑๑๕๐, ๐ ๓๖๔๒ ๗๔๘๕ - ๙๓ ต่อ ๔๐๐๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban_huso@lawasri.tru.ac.th

ภาคผนวก ค

ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

ผลการวิเคราะห์ผลหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(Index of item congruence: IOC) ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามงานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี โดยผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามแล้วนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อวัดความสอดคล้องของข้อความและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มีรายชื่อดังต่อไปนี้

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1) อาจารย์ ดร.อังคณา อุดมพันธ์ ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- 2) นายพิทยา ทาหลี่ ตำแหน่ง นายช่างชลประทานกลุ่มงานเทคนิคทั่วไป โครงการชลประทานสระบุรี
- 3) นางสาววรารณ มณีนพรัตน์ ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไป โครงการชลประทานสระบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ : โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
2	อายุ () 1. อายุต่ำกว่า 30 ปี () 2. อายุ 30 – 40 ปี () 3. อายุ 41 - 50 ปี	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	() 4. อายุ 51 - 60 ปี () 5. อายุ 61 - 70 ปี					
3	อาชีพ () 1. เกษตรกรรม () 2. เลี้ยงสัตว์น้ำ () 3. พนักงานบริษัท () 4. เลี้ยงสัตว์ โค กระบือ () 5. อาชีพรับจ้างทั่วไป	-1	+1	+1	0.67	สอดคล้อง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกร
ผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ : โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรีสอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่จะวัดหรือไม่

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการคิดและวางแผน						
1	การเข้าร่วมสร้างนโยบายการใช้น้ำร่วมกับหน่วยงานของชลประทาน	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
2	การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
3	การเข้าร่วมประชุมและร่วมแก้ไขปัญหาลเกี่ยวกับการใช้น้ำ	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
4	การเสนอแนะข้อมูล ปัญหาอุปสรรค และแก้ไขปัญหาล	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
5	การร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของโครงการชลประทานสระบุรี	0	+1	0	0.33	ไม่ สอดคล้อง

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการเสนอแนะ						
1	การเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่การใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
2	การร่วมออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอการลงโทษ ร่วมกับหน่วยงานชลประทานและคนในกลุ่มผู้ใช้น้ำ	0	0	+1	0.33	ไม่สอดคล้อง
3	การร่วมเสนอปัญหาที่มีอยู่ของตนให้กับหน่วยงานชลประทานเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
4	การร่วมสนทนาในเรื่องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของหน่วยงานชลประทาน	0	+1	0	0.33	ไม่สอดคล้อง
5	การเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่การใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว	-1	0	+1	0	ไม่สอดคล้อง

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการติดตามผล						
1	การร่วมแก้ไขปัญหาล้างที่ขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นใน พื้นที่รับน้ำจากโครงการชลประทานสระบุรี	0	+1	0	0.33	ไม่ สอดคล้อง
2	การปฏิบัติตามคำแนะนำของหน่วยงาน ชลประทานเกี่ยวกับเรื่องการใช้น้ำในพื้นที่	0	-1	0	-0.33	ไม่ สอดคล้อง
3	การติดตามข้อมูล ข้อขัดแย้ง และการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่ อาศัย	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
4	การร่วมตรวจสอบและแก้ไขปัญหาในการ บริหารจัดการน้ำของหน่วยงานชลประทาน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่						
1	การที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ อยู่อาศัยในส่วนของการบริหารจัดการน้ำ	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
2	การมีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งน้ำของอ่าง เก็บน้ำห้วยหินขาว	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
3	การร่วมทำนุบำรุงรักษาแนวท่อส่งน้ำ รวมถึงพื้นที่บริเวณรอบๆอ่างเก็บน้ำ	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
4	การร่วมรับผิดชอบ และการแก้ไขปัญห ที่เกิดขึ้นของการใช้น้ำในชุมชน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
5	การยินดีที่จะแบ่งปันน้ำในกรณีช่วงน้ำขาด แคลนให้กับคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

- ด้านการคิดและวางแผน

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
0.4	1	0.6	0.6	สอดคล้อง

- ด้านการเสนอแนะ

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
0.2	0.6	1	0.6	สอดคล้อง

- ด้านการติดตามผล

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
0.5	0.4	0.5	0.46	ไม่ สอดคล้อง

- ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	สอดคล้อง

ภาคผนวก ง

ตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.847	19

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการคิดและวางแผน	4.40	.563	30
การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการคิดและวางแผน	4.40	.563	30

การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ คิดและวางแผน	4.67	.547	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ คิดและวางแผน	4.53	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ คิดและวางแผน	4.60	.563	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เสนอแนะ	4.50	.572	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เสนอแนะ	4.53	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เสนอแนะ	4.53	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เสนอแนะ	4.57	.568	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เสนอแนะ	4.47	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ ติดตามผล	4.50	.572	30

การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ ติดตามผล	4.53	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ ติดตามผล	4.47	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ ติดตามผล	4.47	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เป็นเจ้าของพื้นที่	4.53	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เป็นเจ้าของพื้นที่	4.53	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เป็นเจ้าของพื้นที่	4.47	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เป็นเจ้าของพื้นที่	4.47	.571	30
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการ เป็นเจ้าของพื้นที่	4.53	.571	30

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ทำการวิจัย เก็บข้อมูลของนางสาวจิตรลดา จำปา นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี โดยรายละเอียดแบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการคิดและการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการเสนอแนะ
3. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการติดตามผล
4. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการเป็นเจ้าของพื้นที่

2. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามมานั้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อท่านผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด เนื่องจากผู้วิจัยจะเก็บรายชื่อไว้เป็นความลับ จึงขอความอนุเคราะห์จากผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความจริงทุกประการโดยครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูง

นางสาวจิตรลดา จำปา

นักศึกษาปริญญาโท (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว

โครงการชลประทานสระบุรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นความจริงของท่านเอง

1. เพศ

☐ ชาย☐ หญิง

2. อายุ

☐ อายุต่ำกว่า 30 ปี☐ อายุ 31 - 40 ปี☐ อายุ 41 - 50

ปี

☐ อายุ 51 - 60 ปี☐ อายุ 61 - 70 ปี

3. อาชีพ

☐ เกษตรกรรม☐ เลี้ยงสัตว์น้ำ☐ พนักงาน

บริษัท

☐ เลี้ยงสัตว์น้ำ☐ อาชีพรับจ้างทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่ม
เกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นความจริงของท่านเอง โดย
พิจารณาตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการคิดและวางแผน						
1	เข้าร่วมกำหนดแผนการใช้น้ำร่วมกับหน่วยงานของชลประทาน					
2	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว					
3	เข้าร่วมประชุมและร่วมแก้ไขปัญหาลเกี่ยวกับการใช้น้ำ					
4	เสนอแนะข้อมูล ปัญหาอุปสรรค และแก้ไขปัญหาล					
5	เข้าร่วมในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของโครงการชลประทานสระบุรี					
รวม						

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการเสนอแนะ						
1	เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาความ ขัดแย้งในพื้นที่การใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหิน ขาว					
2	ร่วมเสนอแนะให้มีบทลงโทษผู้กระทำ ความผิด ร่วมกับหน่วยงานชลประทานและ คนในกลุ่มผู้ใช้น้ำ					
3	การร่วมเสนอปัญหาที่มีอยู่ของตนให้กับ หน่วยงานชลประทานเพื่อร่วมกันแก้ไข ปัญหา					
4	ร่วมหาวิธีการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหาร จัดการน้ำร่วมกับหน่วยงานชลประทาน					
5	เสนอแนะแนวทางจัดตั้งกลุ่มการบริหาร จัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยหิวขาว					
รวม						

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการติดตามผล						
1	มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้าของโครงการชลประทาน สระบุรี					
2	การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ สนับสนุน การดำเนินงานตามแผน / โครงการที่ได้ตกลง กันไว้					
3	การติดตามข้อมูล ข้อขัดแย้ง และการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่ อาศัย					
4	มีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้น แก่ชุมชนในพื้นที่ของหน่วยงานชลประทาน					
รวม						

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่						
1	ที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่อยู่อาศัยในส่วนของการบริหารจัดการน้ำ					
2	มีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว					
3	ร่วมทำนุบำรุงรักษาแนวท่อส่งน้ำ รวมถึงพื้นที่บริเวณรอบๆอ่างเก็บน้ำ					
4	ร่วมรับผิดชอบ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของการใช้น้ำในชุมชน					
5	ยินดีที่จะแบ่งปันน้ำในกรณีช่วงน้ำขาดแคลนให้กับคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน					
รวม						

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์ SPSS

Frequencies

Statistics

		เพศ	อายุ	อาชีพ
N	Valid	105	105	104
	Missing	0	0	1

Frequency Table

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	50	47.6	47.6	47.6
	2	55	52.4	52.4	100.0
	Total	105	100.0	100.0	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	19	18.1	18.1	18.1
	2	9	8.6	8.6	26.7
	3	26	24.8	24.8	51.4
	4	37	35.2	35.2	86.7

5	14	13.3	13.3	100.0
Total	105	100.0	100.0	

อาชีพ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	85	81.0	81.7	81.7
	2	15	14.3	14.4	96.2
	3	4	3.8	3.8	100.0
	Total	104	99.0	100.0	
Missing	System	1	1.0		
Total		105	100.0		

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การคิดและวางแผน	105	4	5	4.51	.502
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การคิดและวางแผน	105	4	5	4.59	.494
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การคิดและวางแผน	105	4	5	4.57	.497
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การคิดและวางแผน	105	4	5	4.50	.502
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การคิดและวางแผน	105	4	5	4.38	.488
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเสนอแนะ	105	3	5	4.44	.517
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเสนอแนะ	105	4	5	4.45	.500

การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเสนอแนะ	105	4	5	4.51	.502
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเสนอแนะ	105	4	5	4.45	.500
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเสนอแนะ	105	4	5	4.49	.502
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การติดตามผล	105	4	5	4.50	.502
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การติดตามผล	105	4	5	4.46	.501
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การติดตามผล	105	4	5	4.50	.502
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การติดตามผล	105	4	5	4.54	.501
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเป็นเจ้าของพื้นที่	105	4	5	4.54	.501
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเป็นเจ้าของพื้นที่	105	4	5	4.50	.502

การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเป็นเจ้าของพื้นที่	105	4	5	4.50	.502
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเป็นเจ้าของพื้นที่	105	4	5	4.51	.502
การมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ด้าน การเป็นเจ้าของพื้นที่	105	4	5	4.44	.499
Valid N (listwise)	105				

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจิตรลดา จำปา
วัน เดือน ปี	วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	290/35 หอพักสุขอนันต์ ซอย4 ถนนพิชัยณรงค์สงคราม ตำบล ปากเพรียว อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	2/47 ซอย 15 ถนนสุขุมวิท ตำบลปากเพรียว อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี
ตำแหน่ง	พนักงานทั่วไป บ.1
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2565 วิศวกรรมศาสตร์ (วศ.บ.) สาขาวิชาวิศวกรรมธรณี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2568 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี